کەسێتیی و بیری رەخنەیی و نەتەوەیی شاعیری کورد
مەمەنداغای فانی

نووسینی د. کەمال میراودەلی

بەشی دەیەم

چارە چییە؟
ئەگەرو مودێلەکانی خەباتی رزگاریخوازیی کورد

مودێلی یەکەم: رەحمی خودا, هاواربەستن لەخودا بەشکا رەحمێ بەم گەلە نەگبەتە بکات...

خوداوەند بە لوتفی بێ ژمارت
بە نووری مانگ و رۆژی شوعلەدارت
بە بەحری جوودو چاکەی بێکەنارت
بکەی رەحمێ بە کوردانی هەژارت
لە چاڵی جەهل و پەستی سەر دەرێنن.
چرو چێڵی نەزانی تێك شکێنن.
*****
خودا کوردانی نووستوی ژووری غەفڵەت
بە صوتی رەحمەتت کەی جوملە بێدار
لە قاپی تۆ بە ئەنواعی تزرع
گەلی کوردان دەکەن بۆ چاکە هاوار
ئەمەل وایە لە داروی ئیلتیفا تت
نەبێ بێ بە هرە کوردی دڵ برێندار
لە بۆ سەر کەوتنی ئەم کوردە(فانی)
بپارێوە لە قاپی بەرزی سەتتار.
****
ئەی مەلائیك, ئەی فەلەك, ئەی ئاسمان
ئەی خودای بەرز و گەورە و لاسەکان
ئەی بەشەر, ئەی دۆستدارانی جیهان
ئەی گرۆهی زاڵمان و خائینان

کەی ڕەوایە هۆزی کوردی بەشکراو
قەت نەبینێ ڕۆژی ئازادیی بە چاو.
*****
لە سەرەتادا (فانی) هاواری زۆر بۆ یەزدان دەکا,بەلاّم موخابین هیچ هەواڵێ نابیستێ و دەردەکوردەکەشی گرانتر دەبێ.

مودێلی دووەم: پشت بەستن بە چیا کان:
چیاکانمان: پشتیوانمانن, قەلاّی خۆراگریمانن, سەرچاوەی ژیانمانن:

کوردان کێوەکان پشتیوانیانن
جێگەی ناشتنی دوژمنا نیا نن

لای فانی چیاکان قەلاّی سەخت و نەبوو بێی (موعجیزەی) کردگارن, لوتکەی سام و هەیبەت و جوانین, بنکەی شارستانی کۆنن, بنەمای هەستی ئیستا تیکی و خۆنازیی نەتەوەیین, سەرچاوەی ژیان و شێوەژیانی تایبەتی کوردەوارین, ڕەمز و وێنە و نموونە و نوێنەری خۆڕاگرتنی کوردان و گۆڕستانی داگیرکەرانن. ئەماتە چەند دێرێکن لە هۆنراوەی چیای نیشتمان:

سلاّوم لە تۆ ئەی چیا ی نیشتمان بە بەرزیی بژی تابمێنێ جیهان
ئەتۆ سێبەری خۆشەویستی خودای لە بۆ کوردی ئازا بە بەش دانرای
بە تۆ شادە ئێستا دڵی کوردی گورد لە ژێر پێتە بەرزیی قەلاّی دەستکرد
بە تۆ لاوەکان چوست و چالاك بوون لە هەنگاوی تەنگانە بێباك بوون
ئە تۆ ئەو قەلاّتەی کەوا جاویدان دەمینێ,لە تۆ دوورە باکی نەمان
وەك ئەستێرە بەرزە سەرو شانی تۆ هەموو داری بەرداره دامانی تۆ
گەلێ دیمەنی جوانە و ا ئاوی سەرد سەرەو لێژە ڕێگەی بەبێ تۆز و گەرد
بژین ئەو چیا یانە بۆ هۆزی کورد لەوێ لاوەکان دەبنە سەربازو گورد
فڕۆکە و گەڕۆك و دەبابە و ڕەشاش لەئەو جێیە بێسامە وەك هێزیجاش

وەسفەکانی فانی بۆ چیاکانی مەرگە, قووڵی تێگەیشتنی ستراتیژی مێژوویی (فانی) و شانازی بە مێژووی بەرگری کورد بەرامبەر داگیرکەران دەردەخا.
دیارە فانی هەر وەك لە زۆربەی هۆنراوەکانی ڕوونی دەکاتەوە, چیا بە شێوەیەکی ڕووت و دابڕا و لە کەسێتی و ئازایەتی و زانایی گەلی کورد بە بناغەیەکی پتەوی خەباتی سەربەخۆیی دانانێ. وەك ڕاستییەکی بابەتی مێژوویی (چیاکان پشتیوانی کورد) بوون و گۆڕستانی دوژمنانیان بوون. بەلاّم هێشتا چیاکان نەبوونە هۆی پێشکەوتن و ڕزگار بوون. کوردییان لە حاڵەتی دواکەوتوویی بەربەریی و

دابەش دایبەشی قەبیلایەتیدا هێشتۆتەوە. بۆیە ڕێگای چارەی یەکەم و دووەم و دەیەم و کۆتایی لای فانی هەر خوێنداواری و زانین و زانستە.

مۆدێلی سێیەم : (قارەمانی رزگارکەر) : واتە دەرکەوتنی رزگارکەرێك، پاڵەوانێکی نەتەوەیی ناوخۆیی. فانی وایدادەنێ کە لەئەنجامی خڕبوونەوەی ئەو هەموو کارەسات و عەزابە مێژووییە، هەر دەبێ لەناو کورد خۆیدا، لە ناو جەرگەی جوگرافیای برینەکانیدا، قارەمانێکی مێژوویی پەیدا بێ و هەلومەرجی مێژوویی و دنیایی تێبگا و بەرنامەی رزگاری کورد و گەلە ستەمدیدەکەی پیادە بکات..

فانی لێرەدا بیر لە دەرکەوتنی (لینین) ێکی نەتەوەیی دەوڵەتخوازی کورد دەکاتەوە (لینینی) ێك کە فرمێسکی چاوی خاکەساران و هەناسەی هەژارانی کورد دروستی بکات:

ئەی کۆمەڵی هەژاران، ئەی چاوی خاکە ساران
بڕژێنن میسلی باران، فرمێسکی ئەرخەوانی
تەڕکەن بە خوێنی چاوتان، چۆغەی شڕ و دڕاوتان
تا بەڵکە بێتە ناوتان، مەردێ بەمیهرەبانی
ئەم حاڵە تاڵە لادا، ئەم زوڵمە زوو بە با دا
رووکا بە لای گەدا دا، رۆشن بکا ژییانی
حەیفێ نییە (لینین) ێ، کوردیش وەها ببینێ
تاوداتە شیری قینێ، وەك شێرەکەی شەڕانی

مۆدێلی چوارەم : کۆلۆنیالیزمی بەربەری شەڕانی:

زۆر گەل و گرۆ کە وڵاتەکەیان ژیانی کۆمەڵگای خۆیان دابین نەکردووە چاویان بڕیوەتە سامان و خاکی گەلانی دی و وەك گرۆ و لافاوی بەر بەری هێرشیان بۆ وڵاتانی دی کردووە و سامانیان تالآن کردوون، خاکیان داگیر کردوون و گەلیان ژێر دەست کردووەو دەسەڵات و زمان و سیستمی خۆیان بەسەردا سەپاندوون، عەرەب، مەغۆل، تەتەر، تورك، لەوانە بوون.

فانی لە هۆنراوەی (بۆ جافەکان) کە یەکێکە هەوەڵین هۆنراوەکانی و لەکاتی لاوێتیدا لە ساڵی 1932 دا نووسیویەتی بیری بۆ ئەمە دەچێ و بەجافەکان دەڵێ بۆ لەسەر زەوی و زاری بێ ئاو و رەق و تەق کە دادی ژیانیان نادا ئازایانە دەجەنگن و یەکتر دەخۆن، بۆ ئەو ئازایەتییە وەك مەغۆل و تەتەر بۆ پەیداکردنی زەوی و زار و سامان لە وڵاتانی دیکەدا بەکار ناهێنن !!..

هۆلاکۆ جەنگاوەری هۆزەکانی خۆی بەکارهێنا بۆ شالآوی داگیر کردنی ولاتانی دیکەو ئێران و بەغدای داگیرکرد:

جافەکان دەرحەق بە یەکتر بەس جەفاکاریی بکەن
بەس بڕێژن خوێنی یەکتر بۆ تەماعی دونیەویی
وەك لە قەتلی یەکتری ئازان ئەگەر ئازا دەبوون

کەی دەبوون رازی بە شاخ و داخی بێ ئاو و زەویی
قەت (هۆلاکۆ) خان میسالی ئێوە جەنگانی نەبوو
ئیستیلای ئێران و بەغدای کردوو بەرزایی و نەوی !

مۆدێلی پێنجەم : شۆڕشی لاوانی رۆشنبیر

مۆدێلی دووەم هیچ. گەلی نەزان هەرخەریکی خۆخۆرییە و ناپڕژێتە سەر هیچی دی. لەبەر ئەوەی فانی دەردە کورد، دەری نەزانی و دواکەوتوویی و کۆنەپەرستی ناوخۆیی و هۆکاری (دوژمنی هاو خانە), بە دەرد و هۆکاری هەرە سەرەکی کوێرەوەریی و تراژیدیای مێژوویی کورد دەزانێ، لە هۆنراوەیەکی زوویدا ئەو بیر و باوەڕە گرنگ و رادیکالی و پێشکەوتنخوازی دەردەبڕێ و کە تەنیا و تەنیا بە رامالینی بت و بتگەدەی واتە بتپەرستخانەی کۆنەپەرستیی و نەزانیی لە ناو کۆمەلا، کۆمەلگای کوردەواری دەرگا و دەرووی ئازادی و پێشکەوتنی لێدەکرێتەوە. فانی ئەمە بە مەرجی مێژوویی و ئایدیۆلۆژی سەرەکی و جەوهەریی, پێشەکی و پێشوەختی هەر بزوتنەوە و شۆڕشێکی نەتەوەیی رزگاریخواز دەزانێ :

تا ئەم دەماری جەهلە لە لەش نەکێشنە دەر
وە حشین و وەحشییانە هەموو شت خەرا دەکەن .

***

میللەتی بێ شعوور و بێ ئاگا
هەرچی ویستی کرابێ نەکراوە
چونکە سەبر و سیباتی قەومی نەزان
وەکو بلقی زەعیفی سەر ئاوە

****

لەم عسری تەرەققی بە شەڕ و بۆمبی ئەتۆمدا
هەر ئەحمەقی پیێشوویی و نەگۆڕاوە خەیالت.

******

روو لە زانین گەر نەکەی تۆ پەشمە تیعدادی نفووس
بۆ دڕینی ورگی گا گەل، بەس کە گورگێ قینی گرت.

کە وایە شۆڕش بە گەلی نەزان ناکرێ، کە لەگەڵ یەکەم تەقەدا، یەکەم بۆمباباران یان یەکەم دەرکەوتنی دەبابە دا، وەك بلقی سەر ئاو بتوێتەوە . یان خۆی بخاتە باوەش داگیرکەرێکی ترەوە. شۆڕش بە بیر و زانست دەکرێ، بە تەکنۆلۆژیا و چەکی نوێ. بۆیە تا هەلو مەرجی بابەتی بۆ ئەم

پێشکەوتنە مێژووییە و دروستبوونی کۆمەڵگای بیرو زانست بڕەخسێ، دەبێ دەستەی رووناکبیرانی کورد(گەنجی سقافی)، گەنجی رووناکبیر ببنە رێبەری شۆڕشێکی رۆشنبیری بت و بتخانە شکێن:

فانی ئەم بانگەوازە گرنگە بۆ شۆڕشی رۆشنبیری لاوانی رووناکبیر دەکا:

تا تێکنەدرێ بتگەدەی کۆنەپەرستی
دەڕۆن گەل و سەرگەل بە خودا روو بە شکەستی

تا پاچی زەکا دەست نەدەنێ (گەنجی سقافی)
ئەو بتگەدە بێ سەر نییە یەك لەحزە تەنافی !
****
زانین سەرۆکی مەسڵەحەتی مڵك و میللەتە
گەورەی نەزان و هەرزە گرفتاری زیللەتە

لەم سێ بەیتەدا فانی تەواوی گرێبەندیی (ئیشکالی) مێژوویی کورد و چارەسەرییەکەی دەستنیشان دەکا:
سەرۆك نابێ (کەسی) شەخسی بێ.
سەرۆك دەبێ (زانین) بێ، کردە و پراکتیکی زانین خۆی دەبێ سەروەر و رێبەری بەرژەوەندی وڵات و گەل بێ. ئەوسا گەلی ئازاد و کۆمەڵگای شارستانی خۆی دەکەوێتە سەر سکەی پیشکەوتنی خۆی. بەڵام کەس، شەخس، لە وێنەی (گەورەی نەزان) تەنیا خۆیان و گەلیان گرفتاری زیللەت و نیشتمان تووشی وێرانیی و سەرگەردانیی دەکەن.
(زانین) یش نابێتە سەرکردە گەر دەستەی لاوی رووناکبیر نەیکەن. ناتوانن زانین بکەنە رێبەری بەرژەوەندی گەل و نیشتمان گەر هەموو بتخانەکانی کۆنەپەرستی بە باجی زانست و زیرەکی و هۆشیاری خۆیان تێك و پێك نەدەن. مانەوەی بت و بتخانەکان مانای ئەوەیە کە ئەو سەرگەلە نەزانانە و گەلیش بەرەو شکستی و هەرەس دەچن.
مانای ئەوەشە کەوەك مێژوو نیشانی داوە بە مانی سەرکردەی نەزان و خۆپەرست و بتخانەکانی کۆمەڵ، بۆ یەك لەحزەش ئەو بتگەدانە بێ پێشکەشکردنی قوربانی نابن: قوربانی کوشتن، بڕین، لەسێدارەدان، کوشتنی ناوخۆ، کوشتنی ژنان، کوشتن بە رووداوی ناخۆش، کوشتن بەنەخۆشی و دواکەوتن، هتد.
رێگەی دروستی پێشکەوتن و سەرکەوتنی کورد ئەوەیە کە دەزگای تاکە کەس بڕمێندرێ و نەفی بکرێ و لەجێی ئەو (دەزگای زانین) دامو دەزگا و دامەزراوەی کۆمەڵگای شارستانی جێی بگرێتەوە.

مۆدێلی شەشەم : تەقینەوەی کورد بە رووی داگیرکەراندا لە ئەنجامی هێرشی داگیرکەراندا:

لەم مۆدێلەی راپەرینی کوردا، گەلی کورد دووره پەرێز و (وەحشی) یان خاوەن شێوه ژیانی ئۆتۆنۆمی خۆیەتی و, قەناعەتی بە ژیانێکی ساده و ساکار بەلام سەربەخۆ لە شاخ و کێوەکانی خۆیدا کردووه. بەلام داگیرکەران، هەڵبەت لەبەر تەماعی کانگه و سامانی ولاتەکەیان هەر بۆ دەسەلاتکێشانی ئیمپریالیستانه و کۆلۆنیالیستانه، لەو شاخستان و کێوەلانەش وازی لێ ناهێنن، دەستدرێژییان دەکەنە سەر، هێرشیان بۆ دەبەن، شێوه ژیانی کوردانەیان لێ دەشێوێنن. لەئەنجامدا هەستی نەتەوەیی و نیشتمانی ئەوان بەرامبەر (ئەوی دی) زیاتر دەبێ، وەك شێری ناو لانه له دوژمن رادەپەڕن و دەست دەکەنەوه. ئەوکاته دوژمنانی کورد حالّی دەبن چ هەڵەیەکی گەورەیان بە هەستاندنی کورد له خەوی غەفڵەتیان کردووه. خاکی عالەم بەسەر خۆیاندا دەکەن و پاشەکشێ دەکەن و ناچار دەبن مافی سەربەخۆیی کورد بسەلمێنن. ئەوسا ئالای سەرکەوتن و یەکبوونەوەی پارچەکان و سەربەستی کوردستان لە ئاسماندا بە بەرزی دەشەکێتەوه:

ئەو شێرو پڵنگانه لەناو لانه خزاون
بۆ کەس نییه هەرگیز نەزیان و نەزەرەریان
دوژمن له خەوی غەفڵەتیان را دەپەڕێنێ
هەڵدێ بە غەزەب دیدەی پڕ کینەیی شەڕیان
دەڕژێنه سەر و پێی نەیارانی دڕنده
خاکی هەموو عالەم دەکەن ئەوساکه بە سەریان
ئەم خاکی گەلی کورده کەوا بەش بەشه ئەمڕۆ
وەك دۆزەخی لێ دێت و دەگۆڕێ سەقەریان
هەق دێتەوه دەستی خاوەنی هەق عاقیبەتی کار
دەڕوا بە سەما دا عەلەمی فەتح و زەفەریان .
******
بورکانی ئاگرینه ئەم شاخ و داخه بەرزه
گەر بێت و گر بسێنێ گێتی دەخاته لەرزه
با تێبگەن بە چاکی داگیرکەرانی هەرزه
ئێسقان و خوێنی کورده ئەم خاك و ئاو و ئەرزه
******
ئاگری گەرمی هەناسه و خوێن و ئاوی چاوی کورد
دێته جۆش ئاخر دەبینێ و کاری سەد بورکان دەکا
****
لایەنێکی دی ئەم مۆدێلەی تەقینەوه وەك دەبینن گۆڕینی چەندێتییه (زۆری ستەمگەری و زۆرداری) بە چەشن (تەقینەوەی بورکانی، شۆڕش)

6. مۆدێلی حەوتەم : چاوەڕوانکردنی دەرفەتی جیهانیو خێرا قۆستنەوەی ئەو هەل و دەرفەتە:

فانی بەبیر کردنەوەی ورد و ئەزموونی دەوڵەمەندی ژیانی لەناو کۆمەڵ و جوگرافیای کوردستان دا، هەر زوو ئەوە تێدەگا کە بەبێ سازبوونی دەرفەتی رۆژگار و هەلومەرجی لەباری جیهانی، هەر هەوڵێکی بەرگری و شۆڕشی چەکداری، کارێکی هەڵەشە و هەڵە و مایە پووچ و کودرکوژانەیە. دەبێ‌لە پێشەوە (جگە لە رۆشنبیرکردنی گەلەکەت و چاککردنەوەی قەیاغە شڕەکەی بە هونەر و زانست) دەرفەت و باری جیهان لە بەرژەوەندی تۆدا بن ئەگینا بانگاشەی ئایدیۆلۆژیی و گەزافی شۆڕشگێڕانەی بێ پشتیوانی جیهانی و هەلومەرجیرۆشنبیری گەل, شتێکی بۆش و بێهوودەیە. لەگەڵ ئەوەش کە بە گشتی کورد ئیختیاری کەمەو رۆژگار دژییەتی, کورد نابێ بێهیوابێ و ببەزێ و دەبێ بۆ دەرکەوتنی دەرفەتی مێژوویی ئامادە بێ:

تا هەل نەیاتە پێش و گەلان نەبنە هەلشوناس.
بێ سوودە لافی زل زل و راسانی بێ ئەساس
ئێستا لەبەر موخالەفەتی چەرخی کەچ مەدار
زۆر دوورە دەستی ئێمە لە دامێنی ئیختیار
ئەمما بە زین خەتایە دەبێ زۆر بە عەزمەوە
راکەینە بەزمی کێشەوە یا دەشتی رەزمەوە

وەك پێشتر ئاماژەمان پێ کرد فانی جیهان بوونی لە رووی سیاسیەوە وەك هەڵسانی لافاوی سیاسەت دەبینێ. دەبێ خۆت بۆ ئەم لافاوە ئامادە کەی تا بەبێ قوربانی، یان دەرفەت وەرگری گەر هات و ئەم لافاوە لە بەرژەوەندی تۆ بوو و دوژمنەکانتی رامالێ:

ئەم عەسرەیە عەسرێکە کەلافاوی سیا سەت
بۆ فەوتی نەزانان لە هەموو لاوە دەدا جۆش
رێکی خە لەزانست و عەمەل کەشتی و پاپۆڕ
خۆ دەربەرە لەم گێژە وەکو عالەسی تر تۆش.

کورد دەبێ دەرفەتناس بێ بۆ ئەوەی دەرفەتی مێژوویی لە دەست نەدات. بەڵام زۆر جار سەرکردە نەزانەکانی جاهیلانەو نائینسانانە شەق لە دەرفەت هەڵدەدەن و لە کاتی بێ دەرفەتیشدا (راسانی بێ ئەساس) دەکەن و کورد بە لەناوبردن دەدەن:

ئەم لە هەل هەڵدانە ئیشی جەهل و نائینسانییە
داخەکەم بێئیختیارن ئێستا لێزانانی من

زانست و نەخشەدانان و کارکردن لای فانی بنچینەی ستراتیژی سەرکەوتنن. وەك لە هەڵوێستی فانی بەرامبەر بزوتنەوەی چەکداری ئەیلوولی 1961 دا روونمان کردەوە, فانی لای وایە گەر هەلی جیهانیش بێتە پێش دەبێ تۆ لە رووی زانست و ستراتیژی سیاسی و شێوەی ڕاستەقینەی خەباتی سەردەمەوە ئامادەبی, دەنا

قایەغ ئەگەر شکستە و بێکەڵك و کون کونە
پێی نەچیە ئاوی زۆرەوە بیناسە دوژمنە
ئەم قایفە شکستە گەلی کوردە بێ درۆ
هەر کوردە بۆتە خاوەنی, خنکاوە, ڕەنجەڕۆ
ئیسلاحی ئەم سەفینە هەتاکو نەکەی بە قەن
قەت نەچیە ناوی, گۆڕتە, ئەی شێری ناو دەوەن !

7. مۆدێلی حەوتەم: عەتفی جیهانیو دادپرسی کۆمەڵەی نەتەوە یەکگرتووەکان:

ناکرێ ئینکاری حەق لەم کۆمەڵە
مەرکەزە بۆ داد و حەللی مەسئەلە
کۆمەڵی یەکگرتوو بۆ هەر کۆمەڵێ
حەق دەنووسێ، حەق دەبێژێ، حەق دەڵێ
گەر وەهایە حەق دەسێنن بۆ بەشەر
بۆچی وا یەخسیرە کوردی دەربەدەر
من سەرم سووڕماوە لەم رووداوە بۆ
هەر بەتەنیا کوردە تەنیا رەنجەڕۆ
کوردی بیست ملیۆن نفووسی بێ نەوا
رێی نییە لەو کۆمەڵە شکوا بکا

کەوایە بۆ گەلی هەژار و بێ نەوا کۆمەڵەی گوایە دادپرس و حەقسێنی دنیا داد نادا، کورد دەنگی نایگاتێ و بۆی نییە سکاڵای خۆی پێ بگەیەنێ، لە شیعرێکی تردا دەڵێ:

کۆمەڵە یەکگرتۆکانیش دەستی عاجز ناگرن
وا لە رووانا دیارە رەنگەکەی بۆیەی ریا !!

کەوایە کورد دەبێ خۆی دەسەڵاتدار کات بۆ ئەوەی دەنگی بگەیەنێتە نەتەوە یەکگرتۆکان.

8. مۆدێلی هەشتەم : شۆڕشی چەکداریی.

ئەو مۆدێلانەی پێشوو هەموو هی پێش 1958 یان 1961 بوون. فانی لای وا بوو وادەی شۆڕش نەهاتووە و بەتایبەتی شۆڕشی رۆشنبیریی و چاوەڕێکردنی هەل و دەرفەتی جیهانی دەبێ پێش هەر هەنگاوێکی شۆڕشی چەکدارانە بن.

بەڵام زۆر بوونی ستەمی راستەوخۆی رژێمی عێراقی عەرەب دوای 1958 و دەرکەوتنی رووی راستی ناسیۆنالیزمی رەگەزپەرستی عەرەب و داوای **(الپورە)** ی بەعسی بۆ توانەوەی کورد، فانی زیاتر ترسان و هەستی شۆڕشگێڕی خرۆشا. لەلایەکی دیکەشەوە بە هۆی رادیۆ-وە ئاگاداری شۆڕشەکانی ئەمریکای لاتین و جەزائیر و ڤێتنام بوو، ئەوانەی وەك شۆڕشی خۆی و مۆدێلی خەباتی شۆڕشگێڕانەی گەلەکەی دەژماردن. دواییش که بزوتنەوەی چەکداری 1961 روویدا و بە ناچاری وەك (شۆڕش) بەسەر هەموو گەلی کوردا سەپێندرا و زۆر و ستەمی رژێمی عێراقی زیادی کرد و وەك داگیر کەرێکی نەتەوەپەرست کەوتە کاولکردنی کوردستان و بەکۆمەڵ کوشتنی کورد، ئەوسا (فانی) چاری نەما بەهەموو هەست و کوڵ و دڵ و هێزی رۆحی یەوە باوەشی بە شۆڕشی بەرگری گەلەکەیدا کردوو شیعرەکانی کردنە تۆمارێکی رۆژانەی خەبات و خوێنی گەلەکەی و چەندەها شێوە و تەکنیکی هاندان و قەناعەت پێکردنی شۆڕشگێڕانەی لە شیعرەکانیدا داهێنان.

وەك پێشتر لەنموونەی (جەزائیر) دا باسمان کرد، فانی گەیشتە ئەو باوەڕەی کەوەك چۆن جەزائیر بە ئاشتی هیچی دەزگیر نەبوو و بە شۆڕشی ئازادیخوازیی سەرکەوت و رزگاری بوو, کوردیش دەتوانێ بەعەزم و خۆراگریی لاوەکانی بۆ سەربەخۆیی بجەنگێ و سەرکەوێ... هەر چۆنی بێ بەردەوامبوونی رێبازی ئاشتی و خۆبەدەستەوە دان لەگەڵ رژێمی داگیرکەری عەرەب هیچ دادێك نادات.

بۆیە ئاخری بانگەوازی شۆڕش و بەرگری و چەك هەڵگرتن تا سەرکەوتن دەکات {بەبێ ئەوەی دوو مەرجی شۆڕشی رۆشنبیری و هەلومەرجی جیهانی بۆ شۆڕشی کورد دروست بووبن کە ئەمەش دوایی بووە هۆی هەرەس و ئاشبەتاڵ }

گەلی کوردی دلێریش ساڵەهایە
لە رێگەی ئاشتی ماڵی خرا بوو
هەژاری و بێ سەوادی و دەردەداریی
بەهەر گۆشەی وڵاتی ئاشنا بوو
هەموو داهاتی خاکی نیشتمانی
لە بۆ داگیرکەرانی رۆکرا بوو
★★★
بەڵام نرخی نەبوو دوژمن بە ئاهو ناڵە چا نابێ
بە بێ شەڕ ئاشتی هەرگیز لە ناوانا پەیا نابێ
★★★★★★

پاڕانەوە و مودارا لەم عەسرە پارە ناکا
شۆڕشی نەبێ لەمەولا ئەم دەردە چارە ناکا
★★★★★
شۆڕشە عەیبی گەلان دەشواتەوە
شۆڕشە دەتبا بەلای ئاواتەوە
★★★★
بەیانی جەوری داگیرکەر بەدەرخا گەر زمانی من
هەزاران دەفتەری گەورەی دەوێ یەك داستانی من
وەتەن وەك لالە رەنگینە بە خوێنی کوڕانی من
نەماوە ڕێگە بۆ کوردی دلێر و قارەمانی من
بە شۆڕش خاکی پاکی خۆی لە دوژمنی هەرزە دەستێنێ
بەسەر ئەم خاکەدا خوێنی بەناوی تۆڵە دەڕژێنێ
★★★★★★
ئیدی فانی بە دەیان هۆنراوەی شۆڕشگێڕی ئاگرینیبۆ پێشمەرگە و فیداکاری گەلەکەی نووسیون.

9. مۆدێلی نۆیەم: تەکنیکی هۆشیارکردنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەل بۆ بەردەوامی خەبات تا سەرکەوتن.
فانی چەندەها تەکنیك و تاکتیکی شۆڕشگێڕانە بۆ چوونە ناو ژیان و دڵی میللەتە و هاندانیان بۆ شۆڕش و فیداکاری و دروستکردنی یەکریزی گەل و یەك ئامانجی خەباتەکەی بەکار دەهێنێ .. پێویست بە نموونە هێنانەوە ناکات چونکە لە هۆنراوەکانی دوای (1961) ی ئەو بانگەواز و پەند و ئامۆژگاری و هاوار و نموونەو بەراورد و دایەلۆگانە ئاشکران. هەندێك لەو تەکنیکانە ئەمانەن .

- دەستنیشانکردنی دەردو گرفتەکان
- هوشیار کردنەوە
- بانگەواز و وتار
- روون کردنەوەی کێشەکان
- نموونە هێنانەوە
- وانەی مێژوویی بەهێز
- ئەزموونی گەلان و خەباتیان
- چیرۆك و ئەزموونی تاکەکەسانی کورد
- پەندو دەرسی خیانەت و جاشەتی و ریسوایی
- رەخنە گرتنی سازندە
- سەر زەنشت کردنی باوکانە و رێبەرانە
- هەجووی توند و بڕندە
- هاندان

- دان به تاواندا هێنان و خۆ تاوانبارکردن و پەشیمان بوونەوە لە تاوان وەك:

ئەمن سیخوری پیسی دوژمنانم

لە ژێر باری خەتا وێنەی کەوانم

بە دیناریٚ دەبەخشم نیشتمانم

نەزانی رووت و قووت و زەردی کردم

نەزانی پەیڕەوی نامەردی کردم

- ستایش کردن و دەسخۆش لێکردن
- پیرۆزبایی لێکردن
- یادکردنەوەی شەهیدان و نەمرکردنیان
- پەرۆشی بۆ دادپەروەریی و رێبازی راستی شۆرش
- هەجووی لادەران و گەندەڵان و خائینان
- بانگەوازی بەردەوام بۆ شۆڕشی زانین و رۆشنبییریی